

T.C.
KALKINMA BAKANLIĞI
Özel Kalem Müdürlüğü

7-8797
7-8798

Sayı : B.22.0.ÖKM.0.01.00.00-610.00.00/ 4794
Konu : Yazılı soru önergesi 7/8797, 7/8798

11/07/2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : TBMM Başkanlığı Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı'nın 04 Temmuz 2012 tarihli ve A.01.0.KKB.0.10.00.00-75328 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Sayın Durmuşali TORLAK'ın 7/8797 ve 7/8798 esas sayılı yazılı soru önergelerinin cevaplandırılması istenmektedir.

Soru önergelerinde yer alan hususlar ile ilgili bilgiler yazımız ekinde sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Cevdet YILMAZ
Bakan

EKLER :

1- Soru önergelerine ilişkin cevaplar
(9 sayfa)

Adres: Necatibey Cad. No:110/A-06100 Yüce-tepe-ANKARA

Telefon: +90 (312) 294 50 00 - 294 50 95 - 294 50 97

Faks: +90 (312) 294 69 77

Elektronik Ağ: <http://www.kalkinma.gov.tr>

sozdemir@kalkinma.gov.tr

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.

Evrak teyidi <https://dpteb.dpt.gov.tr/Sorgu> adresinden 98GV-OLUG-8P6K kodu ile yapılabilir.

İstanbul Milletvekili Sayın D. Ali TORLAK'ın İstanbul'a Yapılan Göçe ve Bunun Doğurduğu Sorunlara İlişkin Teveih Ettiği 7/8797 Esas Nolu Yazılı Soru Önergesine İlişkin Cevaplar:

Soru(1): 2003-2011 yılları arasında İstanbul'a göç ile gelen nüfus sayısı nedir? Alınan göçün yıllar itibariyle illere ve ülkelere göre sayısal dağılımı ve İstanbul nüfusuna oranı nedir?

Cevap(1): Ülkemizde göç istatistikleri temel olarak Genel Nüfus Sayımları ile Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) çerçevesinde üretilmektedir. Göç eden nüfusun eğitim, işgücü durumu ile göç etme nedenlerini içerecek şekilde niteliklerine ilişkin ayrıntılı bilgiler ancak son olarak 2000 yılında gerçekleştirilmiş olan Genel Nüfus Sayımı ile elde edilebilmektedir. 2011 yılında gerçekleştirilen ve sonuçları 2012 yılı sonu itibarıyla açıklanması öngörülen Türkiye Nüfus ve Konut Araştırması da göç eden nüfusun niteliklerine ilişkin ayrıntılı bilgilerin elde edilmesini mümkün kılacaktır. 2007 yılında oluşturulan ve her yıl gittikçe daha güvenilir hale getirilen ADNKS ile iller arası nüfus hareketine ilişkin sayı, yaş ve eğitim düzeyi gibi genel bilgiler elde edilebilmektedir. Bu çerçevede ADNKS kayıtlarına göre İstanbul ilinin toplam nüfusu, diğer illerden aldığı göç, diğer illere verdiği göç, net göç ve net göç hızı rakamları aşağıda sunulmaktadır. Aşağıdaki tablolardan da görüleceği üzere İstanbul ilinin diğer illerden aldığı göçün toplam nüfusuna oranı 2007-2011 yılları arasında yüzde 2,95 ile 3,32 arasında değişmektedir.

Tablo 1. İstanbul İli Temel Nüfus ve Göç Verileri

	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011
Toplam Nüfus	12.697.164	12.915.158	13.255.685	13.624.240
Aldığı Göç	374.868	388.467	439.515	450.445
Aldığı Göç/Toplam Nüfus	2,95	3,01	3,32	3,31
Verdiği Göç	348.193	348.986	336.932	328.663
Net Göç	26.675	39.481	102.583	121.782
Net Göç Hızı	2,10	3,06	7,77	8,98

Kaynak: TÜİK- ADNKS Sonuçları

Aşağıdaki tabloda İstanbul ilinin ADNKS kayıtlarına göre diğer illerden aldığı göç rakamları gösterilmektedir. Tablodan da görüleceği üzere 2007-2011 yılları arasında İstanbul'un en fazla göç aldığı iller sırasıyla Tokat, Ankara, Ordu, Kocaeli ve İzmir olurken, en az göç aldığı iller sırasıyla Burdur, Kilis, Karaman, Uşak ve Hakkari olmuştur.

Tablo 2. İstanbul İlinin İllere Göre Aldığı Göç

	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	Toplam
Türkiye	374.868	388.467	439.515	450.445	1.653.295
Tokat	17.374	17.185	21.969	18.015	74.543
Ankara	14.173	15.670	18.864	20.882	69.589
Ordu	13.897	14.566	18.297	15.595	62.355
Kocaeli	10.829	13.301	15.622	15.716	55.468
İzmir	10.663	12.438	15.267	17.003	55.371
Samsun	11.227	11.728	13.045	12.656	48.656
Van	9.383	7.927	8.711	18.719	44.740
Trabzon	7.735	8.194	13.918	14.624	44.471
Mardin	12.125	11.200	8.101	7.900	39.326
Bursa	7.380	9.459	10.412	11.752	39.003
Tekirdağ	6.212	10.236	11.292	10.872	38.612
Diyarbakır	10.483	8.675	9.426	9.421	38.005
Sivas	8.741	8.524	10.147	9.320	36.732
Erzurum	10.898	8.586	8.736	8.083	36.303
Giresun	8.356	9.385	9.580	8.084	35.405
Antalya	5.552	7.855	8.692	9.545	31.644
Malatya	7.145	7.490	8.474	8.372	31.481
Adana	6.765	6.306	7.932	8.959	29.962
Sakarya	5.612	6.401	7.670	7.706	27.389
Zonguldak	5.721	6.281	7.462	7.415	26.879
Batman	7.259	5.766	6.614	7.077	26.716
Konya	6.226	6.331	7.025	6.668	26.250
Kastamonu	5.960	6.583	6.870	6.612	26.025
Ağrı	7.105	6.237	5.968	6.239	25.549
Balıkesir	4.896	5.587	6.749	7.180	24.412
Muş	7.009	6.080	5.392	5.291	23.772
Mersin	5.162	5.230	6.006	6.574	22.972
Rize	4.948	5.828	5.771	5.512	22.059
Hatay	5.065	4.994	5.166	6.073	21.298
Adıyaman	5.242	4.334	4.948	5.873	20.397
Bitlis	5.309	4.520	4.591	4.997	19.417
Şanlıurfa	4.417	4.335	5.162	5.271	19.185
Kars	4.880	4.582	4.748	4.542	18.752
Sinop	4.577	4.449	4.739	4.829	18.594
Gaziantep	3.808	4.240	4.647	5.153	17.848
Yozgat	4.910	3.741	4.695	4.273	17.619
Edirne	3.597	3.807	4.596	4.593	16.593
Kayseri	3.414	3.672	4.485	4.897	16.468
Siirt	4.225	3.546	4.096	4.156	16.023
Amasya	4.441	3.697	3.861	3.802	15.801
Muğla	2.680	3.420	4.131	4.476	14.707

Kahramanmaraş	3.222	3.436	3.645	4.327	14.630
Erzincan	3.018	3.733	3.647	3.796	14.194
Çankırı	2.441	2.721	5.007	3.876	14.045
Elazığ	3.336	3.351	3.418	3.548	13.653
Eskişehir	2.568	3.084	3.817	3.994	13.463
Yalova	1.966	3.727	4.306	3.414	13.413
Çanakkale	2.754	3.333	3.597	3.598	13.282
Çorum	3.257	3.272	3.291	3.273	13.093
Manisa	2.856	2.877	3.382	3.853	12.968
Kırklareli	2.661	3.135	3.550	3.602	12.948
Niğde	2.623	3.371	3.436	3.341	12.771
Aydın	2.534	2.873	3.296	3.849	12.552
Gümüşhane	2.365	3.315	3.471	3.108	12.259
Ardahan	3.021	3.047	2.927	2.773	11.768
Bingöl	2.947	2.784	2.921	2.788	11.440
Bartın	2.336	2.669	3.034	2.900	10.939
Iğdır	2.763	2.503	2.655	2.736	10.657
Kütahya	2.572	2.314	2.467	2.495	9.848
Düzce	1.880	2.245	2.821	2.770	9.716
Nevşehir	2.479	2.274	2.514	2.259	9.526
Karabük	2.061	2.546	2.456	2.235	9.298
Afyonkarahisar	2.290	2.137	2.351	2.419	9.197
Aksaray	2.201	2.009	2.525	2.453	9.188
Bolu	1.914	1.882	2.536	2.495	8.827
Şırnak	2.552	2.029	1.734	1.894	8.209
Denizli	1.625	1.681	2.015	2.339	7.660
Isparta	1.622	1.926	1.954	2.052	7.554
Osmaniye	1.408	1.247	1.505	1.838	5.998
Artvin	1.293	1.208	1.405	1.347	5.253
Bayburt	1.320	1.254	1.366	1.297	5.237
Bilecik	1.049	1.180	1.274	1.493	4.996
Kırıkkale	1.067	1.066	1.308	1.256	4.697
Tunceli	1.094	1.103	1.166	1.203	4.566
Kırşehir	1.153	962	960	997	4.072
Hakkari	808	900	1.074	1.083	3.865
Uşak	731	860	814	878	3.283
Karaman	644	869	876	812	3.201
Kilis	590	700	674	796	2.760
Burdur	446	458	443	531	1.878

Soru(2): Hükümetlerimiz döneminde, İstanbul'a göç ile gelen vasıflı ve vasıfsız işgücünün toplam nüfusa oranı ayrı ayrı nedir?

Cevap(2): İstanbul'a göç ile gelen nüfusun vasıf düzeyine ilişkin bilgiler ADNKS kayıtlarında bitirilen eğitim düzeyine göre verilen nüfus bilgileri ile elde edilebilmektedir. Bu çerçevede İstanbul'a 2008-2009 döneminde diğer illerden gelen nüfusun bitirilen eğitim düzeyine göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmektedir. Tablodan da anlaşılacağı üzere İstanbul'un aldığı göçte 15 yaş ve üzeri nüfusta bitirilen eğitim düzeyi bakımından yüzde 25,54 oranla lise veya dengi okul mezunları ilk sırada yer almaktadır. Türkiye'de iller arasında göç eden nüfusta ise söz konusu eğitim grubunun oranı yüzde 32,94'e yükselmektedir. İlkokul mezunlarının İstanbul'a göç eden kişiler arasındaki oranı yüzde 23,16 düzeyindedir. Türkiye genelinde bir ilden başka ile göç eden nüfus içinde söz konusu eğitim grubunun payı ise yüzde 21,84'de kalmaktadır. Yine yüksekokul veya fakülte mezunu kişilerin İstanbul'a göç edenler arasındaki oranı yüzde 13,12 iken aynı grubun Türkiye genelindeki göç edenler arasındaki payı yüzde 15,22 olmaktadır. Aynı dönem için İstanbul nüfusunun genelinin eğitim durumuna bakıldığında ilkokul mezunlarının toplam il nüfusundaki payının yüzde 33,56, lise ve dengi okul mezunlarının payının yüzde 21,96 ve yüksekokul ve fakülte mezunlarının payının yüzde 9,86 olduğu görülmektedir. Bu çerçevede İstanbul'a diğer illerden göç eden nüfusun genel il nüfusuna göre bitirilen eğitim düzeyi bakımından daha vasıflı olduğu, ancak Türkiye genelinde bir ilden diğer bir ile göç eden nüfusa kıyasla ise daha vasıfsız olduğu söylenebilecektir.

Tablo 3. İstanbul'un Aldığı Göçün Eğitim Durumu (15+ Yaş)

	Türkiye (İller Arası Göç)		İstanbul'un Aldığı Göç		İstanbul Nüfusu	
	Kişi	Yüzde	Kişi	Yüzde	Kişi	Yüzde
Bitirilen eğitim düzeyi						
Toplam	1.782.048	100	316.099	100	9.750.518	100
Okuma yazma bilmeyen	83.832	4,70	16.484	5,21	444.342	4,56
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	78.495	4,40	17.695	5,60	463.014	4,75
İlkokul mezunu	389.166	21,84	73.222	23,16	3.271.847	33,56
İlköğretim mezunu	172.269	9,67	37.595	11,89	1.089.213	11,17
Ortaokul veya dengi okul mezunu	66.578	3,74	11.431	3,62	605.814	6,21
Lise veya dengi okul mezunu	586.940	32,94	80.719	25,54	2.140.952	21,96
Yüksekokul veya fakülte mezunu	271.289	15,22	41.466	13,12	960.971	9,86
Yüksek lisans mezunu	15.101	0,85	2.677	0,85	99.140	1,02
Doktora mezunu	3.968	0,22	611	0,19	26.872	0,28
Bilinmeyen	114.410	6,42	34.199	10,82	648.353	6,65

Kaynak: TÜİK-ADNKS

Soru(3): Hükümetlerimiz döneminde, İstanbul'a göçü hafifletme adına hangi ekonomik ve sosyal politikalar hayata geçirilmiştir? Bunların gerçekleşme oranı nedir?

Cevap(3): Göç olgusu ülkemizin temel politika belgeleri olan Kalkınma Planlarında önemli ölçüde ele alınmıştır. 2007-2013 yıllarını kapsayan 9. Kalkınma planı göç konusunda göçün önlenmesi ve belirli cazibe bölgelerine yönlendirilmesiyle beraber göç edenlerin kentlerde ortaya çıkardığı uyum problemlerinin aşılmasını da ön plana çıkartmıştır. Bu çerçevede planda kente göç eden vasıfsız ve yoksul insanların aktif istihdam politikalarına yönlendirilmesi, yoğun göç ve çarpık kentleşme sonucu ortaya çıkan sosyo-kültürel uyum sorunlarını azaltıcı önlemlerin alınması ve kentlerde sosyal uyuma yönelik çalışmaların yürütülmesi öngörülmüştür.

Planlarda öngörülen tedbirler çeşitli proje ve uygulamalarla belirli ölçüde de olsa hayata geçirilmektedir. Son dönemde uygulamaya konulan ve kırsal alanların ekonomik ve sosyal alt yapılarının güçlendirilmesini öngören proje ve faaliyetler de göçle bağlantılı olarak ele alınabilir. Bunlardan 2005 yılından bu yana uygulanan KÖY-DES, 2006 yılından bu yana uygulanan Kırsal Kalkınma Yatırımlarını Destekleme Programı öne çıkmaktadır. Bu çerçevede İçişleri Bakanlığı KÖY-DES kapsamında köylerin yol ve su alt yapılarının desteklenmesi faaliyetlerine destek olmak üzere 2012 yılı için 550 milyon TL kaynak tahsis etmiş bulunmaktadır. Kırsal Kalkınma Yatırımlarını Destekleme Programı kapsamında Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, 2011'e kadar tarıma dayalı yatırımlar ile makine ve ekipman alımları projelerini desteklemek amacıyla 80 binin üzerinde projeye 916 milyon TL hibe sağlamıştır.

Göçle ilgili bir diğer önemli faaliyet alanı bölgesel gelişme uygulamalarıdır. Bu çerçevede 2008 yılından bu tarafa Kalkınma Bakanlığı öncülüğünde öne çıkan uygulamalar GAP Eylem Planı, Kalkınma Ajansları Uygulaması ve Cazibe Merkezleri Programıdır. GAP projesinin büyük ölçüde tamamlanmasını öngören GAP Eylem Planı ile GAP yatırımlarının kamu yatırımları içindeki payı yüzde 7'den yaklaşık yüzde 14'e yükseltilmiştir. GAP Eylem Planı ile 2012 yılına kadar ekonomik, sosyal, alt yapı ve kurumsal kapasite alanlarında 73 eylem ve 300'ün üzerinde projenin gerçekleştirilmesi öngörülmüştür. Yerel dinamiklerin açığa çıkartılması amacıyla yönetim mantığıyla uygulamaya konulan Kalkınma Ajansları bugün 26 bölgede yaklaşık bin kişilik bir kadroyla hizmet vermektedir. Ajanslar aracılığıyla bugüne kadar 2.850 projeye 560 milyon TL kaynak kullanılmıştır. Diyarbakır'da pilot olarak başlatılan Cazibe Merkezleri Programı ile göçün ekonomik gelişme potansiyeli olan 12 ile yönlendirilmesi öngörülmektedir. Program kapsamında 2011 yılında 79 milyon TL kaynak kullanılmıştır.

Göçle oldukça bağlantılı bir başka önemli uygulama ise valilikler aracılığıyla Kalkınma Bakanlığı tarafından yürütülen Sosyal Destek Programıdır (SODES). 2008 yılında GAP illerinde göç, yoksulluk ve işsizlik gibi sorunlara kısa sürede karşılık vermek üzere insan odaklı bir yaklaşımla geliştirilen SODES'in hedef kitlesinde göç etmişler, yoksul çocuklar, gençler ve kadınlar yer almaktadır. SODES'le kamu kuruluşları, yerel yönetimler ve STK'lar tarafından gençlik, toplum merkezleri, ücretsiz etüt uygulamaları, üniversite SBS hazırlık kursları, küçük çaplı sosyal, kültürel ve sportif merkezler, öğrenci gezileri, mesleki eğitim

faaliyetleri, mikro kredi uygulamaları, staj gibi alanlarda hazırlanan projelere hibe desteği sağlanmaktadır. 2011 yılı itibarıyla SODES'in kapsamı Adana ve Mersin illerini de kapsayacak şekilde 30 ile çıkartılmıştır. Bugüne kadar SODES'le yaklaşık 500 milyon TL tutarında toplam 4.173 projeye destek sağlanmıştır. 2012 yılı için SODES'in bütçesi 250 milyon TL'ye yükseltilmiştir.

Soru(4): Hükümetlerimiz döneminde, İstanbul'a göç ile gelenler, her hangi bir asayiş olayına karışmış mıdır? Karıştı ise gözaltı ve tutuklanma sayısı ile toplam gözaltı ve tutuklanma olaylarındaki oranı nedir?

Cevap(4): İstanbul'a göç ile gelenlerin herhangi bir asayiş olayına karışmış olup olmadıklarına ilişkin Bakanlığımız bünyesinde herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

Soru(5): Göçün yarattığı ekonomik ve sosyal bunalımların azaltılması hususunda Hükümetleriniz döneminde göç ile gelen insanlara yönelik her hangi bir çalışma/araştırma yapılmış mıdır? Yapıldı ise bu çalışma ve araştırmalar ile sonuçları nelerdir?

Cevap(5): Göçle bağlantılı araştırma projeleri olarak 2012 yılı Yatırım Programına Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından yürütülmek üzere Türkiye Göç Araştırması ile İçişleri Bakanlığı tarafından yürütülmek üzere Türkiye İltica ve Göç Araştırması alınmıştır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından yürütülecek araştırma ile göçün ortaya çıkardığı sosyal yardım ve hizmet ihtiyaçları ortaya konulacak, Türkiye İltica ve Göç Araştırması ile de yurtdışından gelen sığınmacı, mülteci ve yasadışı göçmenlere yönelik sorunlar ve politikalar belirlenecektir. Ayrıca Bakanlığımız tarafından 2006 yılında Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Müdürlüğüne 2006 yılında "Türkiye Göç ve Yerinden Olmuş Nüfus Araştırması" yaptırılmıştır. Söz konusu araştırma ile son 20 yıl içinde yerinden olmuş kişilerin sayısal boyutunu tahmin etmek, bunların göç etmeden önceki ve sonraki sosyo-ekonomik özelliklerini, göç süreci ve sonrasında yaşanan sorunlarını, geri dönen/dönmek isteyen-istemeyenlerin boyutunu, nedenlerini, beklentilerini belirlemek amaçlanmıştır. İki yıl içinde tamamlanan çalışma ile ilk aşamada konu ile ilgili literatür bilgileri derlenmiş, ikinci aşamada 5 ilde yerinden olmuş kişilerin katıldığı niteliksel araştırma yapılmış, üçüncü aşamada ise niceliksel araştırma gerçekleştirilmiştir. Niceliksel çalışma göç veren 14 il, yoğun göç alan 10 il ile diğer 57 ilin kentsel ve kırsal alanlarını temsil eden yaklaşık 6000 hanehalkından oluşan, ülkeyi temsil eden bir örneklem üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın ayrıntılı sonuçlarına <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/tgyona/tgyona.shtml> adresinden ulaşmak mümkün olmaktadır.